

“The Photographer’s Eye”

Ο John Szarkowski (1925-2007) ήταν φωτογράφος, επιμελητής, ιστορικός και κριτικός τέχνης. Είναι ευρύτερα γνωστός ως ο Θρυλικός Διευθυντής Φωτογραφίας του Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης (MoMA) της Νέας Υόρκης για σχεδόν 30 χρόνια (1962-1991). Δημοσίευσε αρκετά βιβλία (φωτογραφικών συλλογών και κριτικής) και σύμφωνα με τον Sean O' Hagan θεωρείται "το πρόσωπο με την μεγαλύτερη επιρροή στη Φωτογραφία του 20ου αιώνα".

Ένα από τα διασημότερα βιβλία του, **"The Photographer's Eye"** (1966), βασίστηκε στην ομώνυμη έκθεση που φιλοξενήθηκε από το MoMA το 1964. Το βιβλίο αυτό παρέχει μια κριτική προσέγγιση στην ιστορία του μέσου "υπό τον όρο της εξελισσόμενης συνειδητότητας των φωτογράφων αναφορικά με τα εγγενώς εμφανιζόμενα χαρακτηριστικά και προβλήματα του μέσου". Έτσι, ο Szarkowski σχηματίζει μια θεμελιακή βάση πέντε σημείων ως μια εισαγωγή στην οπτική γλώσσα της φωτογραφίας.

Για τον Szarkowski η Ιστορία της Φωτογραφίας δεν ήταν ένα γραμμικό 'ταξίδι' αλλά μια φυγόκεντρη 'ανάπτυξη':

"Η Φωτογραφία και η κατανόηση της, εξαπλώθηκε από ένα κέντρο· έχει, μέσω έγχυσης, διεισδύσει στη συνείδησή μας. Όπως ένας οργανισμός, η φωτογραφία γεννήθηκε ως ολότητα. Η ιστορία της εντοπίζεται ακριβώς μέσα στην δική μας προοδευτική ανακάλυψή της."

John Szarkowski

Ξεφυλλίζοντας το βιβλίο παρατηρούμε ότι περιέχει περισσότερες φωτογραφίες παρά κείμενα και παρουσιάζει φωτογραφικό υλικό από τις απαρχές της ανάπτυξης του μέσου μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 60', περιλαμβάνοντας δουλειές των Friedlander, Bresson, Weston, Evans, Strand και πολλών άλλων φωτογράφων. Παραθέτουμε τέλος ορισμένα ενδιαφέροντα αποσπάσματα* από το βιβλίο και από τον πρόλογο του καταλόγου της ομώνυμης ιστορικής έκθεσης του MoMA.

Το αντικείμενο αυτό καθεαυτό

«...Το πρώτο πράγμα που έμαθε ο φωτογράφος ήταν πως η φωτογραφία διαχειριζόταν το πραγματικό· όχι μόνο όφειλε να δεχτεί αυτό το γεγονός, αλλά και να το εκτιμήσει· αν δεν το έκανε, η φωτογραφία θα τον νικούσε. Έμαθε ότι ο ίδιος ο κόσμος είναι ένας καλλιτέχνης ασύγκριτης εφευρετικότητας, και το να αναγνωρίσει κανείς τα καλύτερα έργα και στιγμές του, το να τα αντιμετωπίσει, να τα διασαφηνίσει και να τα καταστήσει μόνιμα, απαιτεί οξεία και ευέλικτη ευφυΐα...»

Η λεπτομέρεια

«...Ο φωτογράφος δεσμεύεται από τα γεγονότα των αντικειμένων, και ήταν δική του ευθύνη να εξαναγκάσει τα γεγονότα να πουν την αλήθεια. Εκτός στούντιο, δεν μπορούσε να θέσει την αλήθεια, μπορούσε μόνο να την καταγράψει όπως την βρήκε, και βρέθηκε στη φύση σε αποσπασματική και ανεξήγητη μορφή —όχι σαν μια ιστορία, αλλά ως διάσπαρτα και υπαινικτικά στοιχεία. Ο φωτογράφος δεν μπορούσε να ενώσει αυτά τα στοιχεία σε μία συνεκτική αφήγηση, μπορούσε μόνο να απομονώσει το απόσπασμα, να το καταγράψει, και, κάνοντας το, να διεκδικήσει για αυτό κάποια ξεχωριστή σημασία, ένα νόημα που υπερέβαινε την απλή περιγραφή...»

Το κάδρο

«...Καθώς η εικόνα του φωτογράφου δεν ήταν προϊόν σύλληψης αλλά επιλογής, το θέμα του δεν ήταν ποτέ πραγματικά διακριτό και ολοκληρωτικά αυτοτελές. Τα άκρα του

φيلم του οριοθετούσαν ό,τι θεωρούσε περισσότερο σημαντικό, αλλά το θέμα που είχε φωτογραφίσει ήταν κάτι άλλο· είχε επεκταθεί σε τέσσερις κατευθύνσεις. Αν το κάδρο του φωτογράφου πλαισίωνε δύο φιγούρες, απομονώνοντάς τες από το πλήθος μέσα στο οποίο στέκονταν, δημιουργούσε μία σχέση ανάμεσα σε εκείνες τις δύο φιγούρες η οποία δεν προϋπήρχε...»

Ο Χρόνος

«...Οι φωτογραφίες έχουν ξεχωριστή σχέση με το χρόνο, διότι περιγράφουν μόνο το παρόν...»

«...Οι φωτογράφοι βρήκαν ένα ανεξάντλητο θέμα στην απομόνωση ενός μοναδικού τμήματος του χρόνου...»

«...[Ο φωτογράφος] ανακάλυψε ότι υπήρχε μία ευχαρίστηση και μία ομορφιά σε αυτόν τον τεμαχισμό του χρόνου που ελάχιστη σχέση είχε με αυτό που συνέβαινε. Είχε να κάνει περισσότερο με την θέαση στιγμιαίων επαναλαμβανόμενων μοτίβων γραμμών και σχημάτων που είχαν προηγουμένως συγκαλυφθεί μέσα στη ρευστότητα της κίνησης. Ο Cartier-Bresson όρισε την δέσμευσή του σε αυτή τη νέα ομορφιά με την φράση 'η Αποφασιστική Στιγμή', αλλά η φράση έχει παρεξηγηθεί... [Είναι] αποφασιστική όχι εξαιτίας του εξωτερικού γεγονότος, αλλά επειδή σε εκείνη τη στιγμή η ρευστότητα των εναλλασσόμενων μορφών και μοτίβων πέτυχε την ισορροπία, σαφήνεια, και τάξη – επειδή η εικόνα έγινε, για μία στιγμή, οπτική παράσταση...»

Πλεονεκτική Θέση [θέασης]

«...Πολλά έχουν λεχθεί σχετικά με την σαφήνεια της φωτογραφίας, αλλά λίγα έχουν λεχθεί σχετικά με την ασάφειά της. Κι όμως, είναι η φωτογραφία που μας έχει διδάξει να βλέπουμε από μια απρόσμενη 'Πλεονεκτική Θέση', και μας έχει δείξει εικόνες που δίνουν την αίσθηση του σκηνικού, αποκρύπτοντας συνάμα το νόημα της αφήγησής της...»

«...Αν ο φωτογράφος δεν μπορούσε να μετακινήσει το θέμα του, μπορούσε να μετακινήσει την φωτογραφική του μηχανή. Για να δει το θέμα καθαρά – και συχνά μόνο για να το δει – έπρεπε να εγκαταλείψει μια συνήθη πλεονεκτική θέση και να τραβήξει την φωτογραφία του από ψηλά, ή από κάτω, ή από πολύ κοντά, ή υπερβολικά μακριά, ή από πίσω, αντιστρέφοντας την σειρά της σημασίας των αντικειμένων, ή με το βασικό θέμα της εικόνας του κρυμμένο κατά το ήμισυ. Από τις φωτογραφίες του, έμαθε ότι η εμφάνιση του κόσμου ήταν περισσότερο εμπλουτισμένη και λιγότερο απλή από ότι θα μπορούσε να φανταστεί. Ανακάλυψε ότι οι εικόνες μπορούσαν να αποκαλύψουν όχι μόνο την σαφήνεια, αλλά και την ασάφεια των πραγμάτων, και ότι αυτές οι μυστηριώδεις και ακαθόριστες απεικονίσεις μπορούσαν επίσης, υπό όρους, να φανούν εν τάξει και με νόημα...»

**Μετάφραση αποσπασμάτων: Αδαμαντία Ζαφειροπούλου*

Σύνοψη

Τίτλος: The Photographer's Eye

Συγγραφείς: Szarkowski J., Evans W., Strand P., Klein W. & Friedlander L.

Εκδόση: Museum of Modern Art, 2007 (πρώτη έκδοση 1980)

Γλώσσα: [Αγγλικά](#) (πρωτότυπη)

Θεματικό πεδίο: Ιστορία της Φωτογραφίας

Λέξεις κλειδιά: οπτική γλώσσα, ιστορία της φωτογραφίας, κάδρο, χρόνος, αναπαράσταση, εικόνα

Κοινό που απευθύνεται: ερασιτέχνες και επαγγελματίες φωτογράφοι, σπουδαστές, ευρύ κοινό

Σχέση με τη φωτογραφία (1-5): 5

in[+]frame